

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

3ο
Διεθνές Συνέδριο

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ελληνικά ως δεύτερη
ή ξένη γλώσσα

Τόμος II

Πάτρα, 6-9 Ιουλίου 2000

Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο
Πανεπιστημίου Πατρών

Πάτρα 2014

Παντελής Γεωργογιάννης
Επιμέλεια

3ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

**Η Ελληνική
ως
δεύτερη ή ξένη γλώσσα
Μια διαπολιτισμική προσέγγιση**

Πάτρα, 6-9 Ιουλίου 2000

Τόμος II

Επιστημονική σειρά:
Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση

Πάτρα 2016

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: +30 6944346420
<http://www.georgogiannis.gr>
E-mail: pantelis.georgogiannis@gmail.com

Τίτλος: Η ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: Μια διαπολιτισμική προσέγγιση - Τόμος II

Επιστημονική σειρά: Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία: Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Πολιτών - Μελιτζάνη Ειρήνη

ISBN:
SET:

σ.σ. 412, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

*Αφιερώνεται στους ελληνόφωνους
ομογενείς και αλλοδαπούς*

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Κίνητρα και μέσα για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας	13
Η χρήση της αναφορικής αντωνυμίας “ο οποίος”. Προβλήματα και επίλυση <i>Ionitcheva Galina, Καθηγήτρια Βουλγαρικής και Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Πανεπιστήμιο Σόφιας, Τμήμα Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών, Νοτιοδυτικό Πανεπιστήμιο «Νέοφιτ Ρίλσκι», Μπλαγκόεβγκραντ</i>	15
Διδασκαλία της υποτακτικής και προστακτικής στη νεοελληνική γλώσσα σε ξένους <i>Σάεβα Βέσκα, Τμήμα Γλωσσικής Κατάρτισης, Πανεπιστήμιο Σόφιας Σένκοβα Σβέλτα, Τμήμα Γλωσσικής Κατάρτισης, Πανεπιστήμιο Σόφιας</i>	20
Το παιχνίδι ρόλων στη διδασκαλία και εκμάθηση της νέας ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας <i>Μπογιάνοβα – Μίνκοβα Ντανιέλα, Καθηγήτρια Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Νοτιοδυτικό Πανεπιστήμιο “Νέοφιτ Ρίλσκι”, Μπλαγκόεβγκραντ</i>	24
Ο Τύπος: εργαλείο στην εκμάθηση των Ελληνικών ως ξένης γλώσσας <i>Τσιάμαλος Ηρακλής, Φιλολόγος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Γάνδης</i>	29
Η συμβολή της νεοελληνικής τέχνης στην εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας <i>Βαμβακίδου Ιφιγένεια, Διδάκτωρ Παιδαγωγικής Σχολής Α.Π.Θ., Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών Φλώρινας</i>	40

Η παρουσία ως εργαλείο καλλιέργειας και γνώσης της γλώσσας και του πολιτισμού	52
<i>Γιάνναρης Γιώργος, Καθηγητής Πανεπιστημίου, συγγραφέας</i>	
Η δραματοποίηση στη διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας	57
<i>Παρά Βασιλική, Διευθύντρια 78ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών</i>	
Διδακτικό υλικό	77
Εκδοτική προσπάθεια για τη διάδοση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας από ελληνικά ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα κατά το έτος 1999 - 2000. Θέσεις και αντιθέσεις	79
<i>Καραγεώργου – Κουρτζή Όλγα, Εκπαιδευτικός, Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών</i>	
Τα διδακτικά εγχειρίδια	84
<i>Καρούνου Παναγιώτα, Εκπαιδευτικός στο Ημερήσιο Σχολείο Μεταμόρφωσης, Κορώνα, Νέα Υόρκη</i>	
Η βιβλιοθήκη τάξης στη διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας	95
<i>Οικονόμου Βασίλειος, Δάσκαλος</i>	
Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας σε ενήλικες μέσα από αυθεντικό υλικό για το «Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα»	101
<i>Γεωργογιάννης Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών – Διευθυντής ΚΕ.Δ.ΕΚ. Χριστοπούλου Αναστασία, Φιλολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Σκέψεις για την παραγωγή διδακτικού υλικού ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού	112
<i>Γεωργογιάννης Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών – Διευθυντής ΚΕ.Δ.ΕΚ. Παντελοπούλου Κατερίνα, Πτυχιούχος Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Πληροφορίες πολιτισμικού χαρακτήρα στα εγχειρίδια διδασκαλίας.	118
<i>Κωνσταντάτος Σπυρίδων, Λέκτωρ, Πανεπιστήμιο McGill, Τμήμα Ιστορίας – Προγράμματα Κλασικών Σπουδών</i>	
Κατάρτιση – Επιμόρφωση στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	135
Διαπολιτισμική εκπαίδευση και γλώσσα – Σχέση με την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μια νέα προοπτική.	137
<i>Κλαμπανιστή Ευφροσύνη, Φιλολόγος, Πειραματικό Γυμνάσιο Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά</i>	

Η διαπολιτισμική διάσταση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Σκέψεις για μια νέα προσέγγιση	144
<i>Δουβαρτζίδης Τάσος, Διευθυντής Ελληνικού Κολεγίου ΟΜΗΡΟΣ</i>	
Η ελληνική εκπαίδευση στην Κοινοπολιτεία και τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων	150
<i>Κοτσιώνης Παναγιώτης, Συντονιστής Εκπαίδευσης Εξωτερικού, Γραφείο Κιέβου</i>	
Διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή. Χώρος ανάπτυξης μιας νέας εκπαιδευτικής στάσης και νοοτροπίας των εκπαιδευτικών	156
<i>Νάσαινας Γιώργος, Σχολικός Σύμβουλος Α/θμιας Εκπαίδευσης Αργολίδας Φράγκος Δημήτριος, Σχολικός Σύμβουλος Δ.Ε. 22ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας</i>	
Προς έναν άλλο ορισμό του πλουραλισμού και της πολυπολιτισμικότητας	163
<i>Αντωνοπούλου Τρεχλή Ζωή, Επιστημονικός Συνεργάτης Πανεπιστημίου Libre De Bruxelles</i>	
Οι διεθνείς επιρροές και το πρόβλημα της παιδαγωγικής αυτονομίας. Τα παραδείγματα της γλωσσικής ένταξης και της τοπικής ιστορίας	172
<i>Παπαρίζος Χρίστος, Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>	
Μαθαίνω μέσα από εμπειρίες, από καταστάσεις που έχω ζήσει. Μαθαίνω για το σύγχρονο κόσμο ως σύγχρονος άνθρωπος (Επισημάνσεις για την εκπαίδευση των τσιγγάνων)	178
<i>Δεσύλλας Αντώνης, Γραμματέας Ν.Ε.Α.Ε. Κέρκυρας</i>	
Σε αναζήτηση της χαμένης “πατρικής” γλώσσας	182
<i>Καμαρούδης Σταύρος, Επίκουρος Καθηγητής Ελληνικής γλώσσας, Π.Τ.Δ.Ε. Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Φλώρινα) Καμαρούδη - Tambrum Isabelle, Καθηγήτρια Agregie Λύκειο Luisant, Chartes, Γαλλία</i>	
Η αντίληψη της διαφορετικότητας των αλλοδαπών φοιτητών που συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο ΚΕ.Δ.ΕΚ. του Πανεπιστημίου Πατρών	189
<i>Γεωργιογιάννης Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών Μπομπάριδου Χρυσή, ΜEd, Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.</i>	
Διερεύνηση των αναγκών των εκπαιδευτικών και αξιολόγησή τους σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και διδακτικής	199
<i>Παπαρήστος Κωνσταντίνος, Εκπαιδευτικός, ΜEd, Υπ. Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πατρών Παλαιολόγου Νεκταρία, Εκπαιδευτικός, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών</i>	
Η ελληνική ως δεύτερη γλώσσα στην αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών με κώφωση και βαρηκοΐα	210
<i>Χαρούπιας Αριστείδης, Διδάκτωρ Νέων Τεχνολογιών Ειδικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Π.Τ.Δ.Ε., Μ.Δ.Δ.Ε.</i>	

Εξωτερική μετανάστευση, διεθνής τουρισμός, πολυπολιτισμική κοινωνία και κριτική διαπολιτισμική εκπαίδευση	230
<i>Κατσούλης Χάρης, Καθηγητής του Τ.Ε.Γ.Μ.Δ. του Ιονίου Πανεπιστημίου</i>	
Από μια τάξη παλινοστούντων σε μία διαπολιτισμική τάξη: η εμπειρία της Ν.Ε.Α.Ε. Θεσσαλονίκης	238
<i>Καλιού Μαρία, Υπεύθυνη προγράμματος ελληνικής γλώσσας, Ν.Ε.Α.Ε. Θεσσαλονίκης</i>	
Η ελληνική γλώσσα: μία διαπολιτισμική προσέγγιση	244
<i>Ελευθεριάδου Παρθένα, Προϊσταμένη Υπηρεσίας Πολιτισμού, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κέρκυρας</i>	
Εκπαίδευση μεταναστών, παλινοστούντων και μειονοτήτων	263
Οι εθνικές μειονότητες μεταξύ διατήρησης και αφομοίωσης. Διαχρονική ανασκόπηση όχι μόνο ιστορικού ενδιαφέροντος	265
<i>Bornträger Ekkehard Wolfgang, Υφηγητής, Διδάκτωρ Φιλοσοφικής Σχολής, Universiti de Fribourg</i>	
Προοπτική άσκησης των αλλοδαπών μαθητών στον προφορικό και το γραπτό λόγο με τη χρησιμοποίηση όλων των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου: θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση	277
<i>Κοσσυβάκη Φωτεινή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων</i>	
Σχολείο υποδοχής τσιγγανόπαιδων	288
<i>Χιονάτος Πέτρος, Ειδικός Δάσκαλος – Θεολόγος</i>	
Η εκπαίδευση των μειονοτικών ομάδων, το πρόβλημα της σχολικής αποτυχίας και η αντιμετώπισή του στα πλαίσια της Συμβουλευτικής	290
<i>Παπαχρήστος Κώστας, ΜEd., Υποψήφιος Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Υπότροφος Ι.Κ.Υ. Πανταζοπούλου Μαρία, Σ. Παιδαγωγός, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών</i>	
Πολιτισμικά προβλήματα μεταναστών καθώς και της «δεύτερης γενιάς» στη Βόρειο Αμερική	305
<i>Σκόδρα Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τομέας Ψυχολογίας, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών Σκαλτσάς Ανδρέας, Τομέας Ψυχολογίας, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Τα προβλήματα στο χώρο της παιδείας της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας	310
<i>Αράπας Σπύρος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών</i>	
Διερεύνηση των πλεονεκτημάτων των συμπλεγμάτων τάξεων του ολιγοθέσιου σχολείου, σε σχέση με την επιτυχή ένταξη των μαθητών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες	322
<i>Νικολάου Γεώργιος, Πάρεδρος επί θητείας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης – Διδάσκων με το Π.Δ. 407, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων</i>	

- Η αναστρεψιμότητα της γλωσσικής και πολιτισμικής μετάλλαξης** **340**
Βιτόπουλος Μιχάλης, Πολυπολιτισμικός Σύμβουλος, Toronto District School Board
– Πανεπιστήμιο York, Τμήμα Ανθρωπιστικών Σπουδών
- Η τρίτη γενεά (των μεταναστών) και η αφομοίωση τους στην πολυπολιτισμική ζωή των βορειοαμερικανικών κοινοτήτων** **346**
Σκόδρα Ελένη, Επίκ. Καθηγήτρια, Τομέας Ψυχολογίας, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών
- Συνεδρία με αφίσα** **359**
- Εκπαίδευση: κλειδί για την κοινωνική ένταξη των Τσιγγάνων; (περίπτωση Τσιγγάνων Αγίας Βαρβάρας Αττικής)** **361**
Αγγελοπούλου Χριστίνα, Φιλολόγος, κάτοχος Master's Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών
Βεργίδης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών
- Η χρησιμότητα των εποπτικών μέσων στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας σε ενήλικους** **369**
Θάνου Δήμητρα, Απόφοιτος Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών
- Μια διδακτική προσέγγιση πολιτισμού / κουλτούρας με εποπτικά μέσα. Πηγές, παραδείγματα** **377**
Αγγελόπουλος Ηρακλής, Δάσκαλος
Κάντα Αυγερινή, Δασκάλα
Καραγιάννης Παναγιώτης, Δάσκαλος
Σπινθουράκη Αθηνά – Ιουλία, Εντεταλμένη Λέκτορας (N407/80) Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών
Τουρκάκη Διονυσία, Δασκάλα
Φωκάς Επαμεινώνδας, Δάσκαλος
- Η πρώτη προσέγγιση του Έλληνα εκπαιδευτικού με τον ξενόγλωσσο μαθητή μέσα από το «Ελληνικό Πολυπολιτισμικό Αλφαβητάριο στους δρόμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης»** **385**
Αντωνοπούλου Πατρούλα, Δασκάλα
Βεγιάννης Νίκος, Δάσκαλος
Διαμαντοπούλου Μαρία, Δασκάλα
Λυριστής Μηνάς, Δάσκαλος
Πολυδώρου Μαρία, Δασκάλα
- Ενδεικτικές ασκήσεις για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας από τη διδακτική σειρά «Πες το Ελληνικά»** **394**
Γεωργιογιάννης Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής ΚΕ.Δ.ΕΚ.
Παναγιωτακοπούλου Μαρία, Φιλολόγος, Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.
- Πώς ορίζουν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση Έλληνες επιστήμονες** **402**
Αλεξόπουλος Ιωάννης, Απόφοιτος Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Το ενδιαφέρον των αλλοδαπών φοιτητών, που συμμετέχουν στα προγράμματα επιμόρφωσης ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο ΚΕ.Δ.ΕΚ. του Πανεπιστημίου Πατρών, για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης

407

*Μπομπάριδου Χρυσή, ΜEd, Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών,
Επιστημονικός Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ. Πανεπιστημίου Πατρών
Οικονόμου Αλεξάνδρα, Φιλολόγος*

Πρόλογος

Το Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Δ.ΕΚ.) μετά την επιτυχία του 1ου και 2ου διεθνούς συνεδρίου με θέμα «Η Ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: Μια διαπολιτισμική προσέγγιση» και την επιθυμία των συνέδρων για συνέχιση του θεσμού αυτού, προχώρησε στην οργάνωση του 3ου διεθνούς συνεδρίου με το ίδιο θέμα.

Τα τελευταία χρόνια οργανώνονται αρκετά συνέδρια, εθνικά και διεθνή, πάνω στο θέμα της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Η διαφορά όμως με το εν λόγω συνέδριο είναι ότι τα συνέδρια αυτά δεν έγιναν θεσμοί. Κι ένα συνέδριο επιβεβαιώνεται ως θεσμός μέσα από τα ίδια τα γεγονότα. Η αθρόα συμμετοχή, για παράδειγμα συνέδρων, εισηγητών και ακροατών από το 1998-2000 μαρτυρεί την αναγκαιότητα της ετήσιας οργάνωσής του. Αν δηλαδή σκεφτούμε ότι το 1998 οι συμμετέχοντες ήταν 380 από 14 χώρες και το 2000, 720 από 27 χώρες, φαίνεται ότι αυτός ο συνεδριακός θεσμός έχει να προσφέρει κάτι το διαφορετικό. Εμείς πιστεύουμε ότι η συνδυασμένη παρουσία και εισήγηση θεμάτων τόσο από πανεπιστημιακούς ερευνητές όσο και από εκπαιδευτικούς είναι αυτό που χαρακτηρίζει το συνέδριο, γιατί φέρει στο ίδιο τραπέζι τον ερευνητή με το μαχόμενο εκπαιδευτικό. Και αυτή είναι, κατά την άποψή μας, η πιο γόνιμη συνέυρεση. Εκτός από αυτό, ο προσανατολισμός σε συγκεκριμένα προβλήματα και οι προτάσεις για πρακτικές λύσεις είναι ένα άλλο ουσιαστικό σημείο του συνεδρίου. Επίσης, η συμμετοχή νέων επιστημόνων με την παρουσίαση ερευνητικών αποτελεσμάτων δίνει ζωντάνια και προοπτική τόσο στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό όσο και στην αναγκαιότητα αυτού του συνεδριακού θεσμού.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου παρουσιάστηκαν ενδιαφέρουσες επιστημονικές εργασίες και αναπτύχθηκαν συζητήσεις υψηλού επιπέδου όσον αφορά στη διδασκαλία και την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης και γενικότερα θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Στόχος του συνεδρίου είναι η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών αλλά και των Υπηρεσιών σε θέματα που αφορούν στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης

ή ξένης σε παγκόσμιο επίπεδο, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η προσφορά τόσο στους ομογενείς του εξωτερικού και τους αλλοδαπούς που θέλουν να μάθουν την ελληνική γλώσσα όσο και στους παλιννοστούντες και τους αλλοδαπούς που εγκαθίστανται στην Ελλάδα.

Η οργανωτική επιτροπή ευχαριστεί θερμά τους:

1. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων: Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας – Διεύθυνση Μεταπτυχιακών Σπουδών και Έρευνας.
2. Υπουργείο Εξωτερικών: Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού.
3. Υπουργείο Πολιτισμού: Τμήμα Συνεδρίων και Εκδηλώσεων.
4. Πανεπιστήμιο Πατρών: Επιτροπή Ερευνών
για την οικονομική τους ενίσχυση και τη στήριξη του συνεδρίου.